

slovenska
filharmonija

FKK 4

abonma 2021/22

David Niemann
dirigent

FILHARMONIČNI
KLASIČNI
KONCERTI

PVC 5 | **Postoj, prisluhni**

1. april 2022 ob 19.30 (predkoncertni pogovor ob 18.30)

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor Slovenske filharmonije

Gregor Klančič dirigent

Tatjana Kaučič klavir

Dušan Sodja klarinet

Spored **Prenner | Wolf | Makor**

SOS 4 | **Same melodije**

13. april 2022 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Ilan Volkov dirigent

Spored **Žuraj | Bauckholt | Lachenmann**

Spremljevalni dogodek

SIM 4 | **Sobotna izobraževalna matineja**

s predstavitvijo Helmuta Lachenmanna in njegove glasbe

9. april 2022 ob 11.00

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

SMS 5 | **Solze, večje od brusnic**

21. in 22. april 2022 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Olari Elts dirigent

Martin Belič flavta

Spored **Sibelius | Nielsen | Musgrave**

FKK 4

abonma 2021/22

Simfonična sinteza

31. marec in 1. april 2022 ob 19.30
Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

David Niemann dirigent

Miran Kolbl koncertni mojster

FILHARMONIČNI
KLASIČNI
KONCERTI

Emil Adamič (1877–1936)

Ljubljanski akvareli

Jutro na Rožniku

Tivolski ribnik

V cerkvi sv. Florijana

Na gradu

Pri sv. Krištofu

V Zvezdi

Richard Wagner (1813–1883)

prir. **Lorin Maazel** (1930–2014)

Prstan brez besed

Rensko zlato

Zelenkasti somrak Rena

Vstop bogov v Valhallo

Potovanje po Nibelheimu (Dežela Nibelheim)

Donnerjeva strela

Valkira

Predigra k prvemu dejanju, prvi prizor

Beg Siegmunda in Sieglinde

Wotanov bes

Ježa valkir

Wotanovo slovo in čarobni ogenj

Siegfried

Wotan in Mime

Siegfried kuje svoj meč

Gozdno šumenje

Siegfried ubije Fafnerja

Fafnerjeva tožba

Somrak bogov

Ob zori

Siegfriedovo potovanje po Renu

Hagenov klic svojemu klanu

Siegfried in renske hčere

Siegfriedova smrt in pogrebna glasba

Prizorišče usmrnitve

Koncert snema in neposredno prenaša program ARS –
3. program Radia Slovenija.

ARS

Emil Adamič,
foto: arhiv NUK
(Glasbena zbirka)

Emil Adamič je kot vsestranska glasbena osebnost zapustil globoko sled v slovenskem glasbenem življenju. Skladatelj, dirigent, publicist, kritik in glasbeni učitelj je deloval v širokem časovnem razponu izrazitih družbenih in glasbenih premen: v času avstro-ogrske monarhije, ko se je na Slovenskem krepila identiteta nacionalnega, je ob Gojmirju Kreku in Antonu Lajovcu v reviji *Novi akordi* zastopal glasbo slovenske moderne, v povojnem času pa je bil priča institucionalne profesionalizacije domačega glasbenega življenja (ustanovitve glasbenega konservatorija) in vstopa mlajše generacije skladateljev (Kogoja, Osterca in Škerjanca) ter novih ustvarjalnih in estetskih tokov.

Adamič je po končanem učiteljišču sprva deloval v Toplicah pri Zagorju ob Savi, nato v Kamniku, kjer je uspešno vodil pevsko društvo Lira, z letom 1909 pa je svoje delo nadaljeval v Trstu. Tamkajšnji glasbeni, tudi skladateljski uspehi so v njem vzbudili željo po večji glasbeni izobrazbi, zato je vpisal kompozicijo na tržaškem konservatoriju, a mu je zaradi dela ni uspelo dokončati. Vojna vihra ga je zanesla v rusko ujetništvo, tako da je leta 1915–1920 preživel v Taškentu in bil vsestransko glasbeno dejaven. Tam je vodil oficirski in kasneje taškentski pevski zbor, postal učitelj teorije in harmonije na osrednjem konservatoriju, učitelj petja in glasbe na rusko-tatarsko-kirgiškem učiteljišču, prav tako je komponiral. Leta 1920 je krenil na dolgo in takrat nevarno pot domov, na kateri mu je uspelo ohraniti le tri dela (*Tatarsko suito*, *Tri turkestanske pesmi* in *Sonatino in modo classico*). Po vrnitvi na slovenska tla je deloval kot profesor glasbe na ljubljanskem učiteljišču, kjer je ustanovil mešani zbor in se z njim z izjemnimi uspehi udeleževal številnih evropskih festivalov.

Svoje predvojno publicistično delo (*Novi akordi*, *Ljubljanski zvon*, *Pevec*, *Jutro*, *Slovenski narod*, *Tamburaš*, *Cerkveni glasbenik*) je nadaljeval tudi po vojni, med letoma 1928 in 1929 pa je bil *spiritus agens* glasbene revije *Nova muzika*. Kot publicist in kritik je bil precizen, jasen, prepričljiv, včasih tudi zbadljiv, a nikoli žaljiv.

Na ustvarjalnem področju je zapustil več kot tisoč del. Pretežni del Adamičevega opusa predstavljajo zbori, nato samospevi, pomemben pa je tudi njegov prispevek k instrumentalni, zlasti orkestrski glasbi. Z zbori je bil vse življenje povezan – najprej kot pevec, pozneje kot zborovodja različnih pevskih sestavov, vseskozi pa kot skladatelj. Z orkestrskimi deli je

tlakoval pot slovenski orkestrski glasbi, ki je večji zamah dobila z mlajšo generacijo skladateljev v tridesetih letih preteklega stoletja.

V svojem času je veljal za zelo priljubljenega ustvarjalca. Premrl je zapisal, da so Adamičeve skladbe s svojo učinkovitostjo ter hkrati preprostostjo in neprisiljenostjo dvignile raven slovenske glasbe. Adamičev številčni opus govori tudi o tem, da je skladal hitro in velikokrat za potrebe lastnega glasbenega delovanja.

Pomembno mesto v skladateljevem opusu predstavlja suita za godalni orkester **Ljubljanski akvareli**. Delo je Adamič napisal leta 1925 za Orkestralno društvo Glasbene matice.

Šeststavčna suita nosi programske naslove, ti pa razgrinjajo »značilne ljubljanske koticke, malomestne slike in elegična občutja« (L. M. Škerjanc). Pronicljiv glasbeni kritik in pisec Stanko Vurnik je leta 1926 delo označil kot edino resnejše in pomembnejše na polju domače simfonične produkcije. Slogovno ga je opredelil takole: »Dočim je jedro skladbe s svojo ilustrativno, programsko muziko še impresionistično, je eden izmed stavkov zgrajen že modernejše, *in modo antico*, in se nekatera mesta nagibljejo iz impresionizma ven, h koralu in polifoniji. Modernizem se kaže pač v novi ljubezni do stroge forme in do linearnega izraza.«

Nibelungov prstan ni le najbolj ambiciozen, temveč tudi najbolj domiselni projekt v zgodovini glasbe. Gre za zgodbo o ljubezni in romanci, o pohoti za močjo in intrigami, o pogumu in požrtvovalnosti. Obenem je to zgodba o ravnovesju narave in o razdejanju, ki bo prizadelo zemljo, če bo pohlep to ravnovesje uničil.

Richard Wagner je prvotno napisal libreto za veliko herojsko opero *Siegfriedova smrt*, načrtovano kot alegorijo na družbene nemire v Evropi, v času pariške vstaje leta 1848. Kmalu se je delo začelo pretvarjati v parabolo, polno rebusov in čustvenih spopadov, ki je politiko tako rekoč prelevila v filozofsko poezijo in posegla globlje od političnih nemirov, ki so vzpodbudili nastanek *Prstana*. Že pred revolucijo so bili Wagnerjevi pogledi v skladu z utopično težnjo o novem gledališču, ki bi lahko odražalo različne resnice o družbi, le-te pa bi bile manj ostre in bolj sugestivne, kot sta bili politika in filozofija. Do leta 1851, ko se je skladatelj odločil, da bo *Siegfriedovo smrt* razširil v štiri drame z naslovom *Nibelungov prstan*, je že temeljito preučil stare ustne tradicije mita o Nibelungih. Med deli, ki jih je še preučeval, so bile stare nordijske pesnitve iz zbirke *Edda*, zatem razlage Snorrija Sturlusona iz 13. stoletja, ki pojasnjujejo skandinavske mite. Bogastvo mitskih situacij, ki jih je Wagner našel v starih izvorih – obsodbe, zaveze, uganke, prerokbe itd. – ga je vzpodbudilo k preskušanju nečesa, kar je bilo veliko več od še enega niza oper v nemški romantični tradiciji. Njegova utopistična pot od »velike herojske opere« do zapletenega sveta mitov je bila neposredno povezana z njegovim odkritjem mita o Nibelungih. Združevanje politike in mita, vzajemno delovanje ljudi in bogov, prekletstvo, ki spodbuja nadaljnji razvoj zgodbe z neprijetnimi spomini na pretekle dogodke, in osvoboditev krivde so vse prvine, ki jih je Wagner prepoznal že pri Ajshilu.

Značilnost Wagnerjeve glasbe je tehnika lajtmotivov – tehnika kratkih glasbenih fraz, ki predstavljajo bodisi osebo, predmet, idejo in tudi čustva. Lajtmotivi imajo kot orientacijske točke pomembno vlogo v petnajst ur dolgi tetralogiji in tvorijo bogato glasbeno mrežo, v kateri postane dramski razvoj tudi glasbeno uresničen.

Richard Wagner,
okoli leta 1871,
foto: Franz Hanfstaengl

Z uvajanjem mreže lajtmotivov je Wagner prekinil stoletno tradicijo opere kot zaporedja različnih in ločenih glasbenih točk ter z značilnimi temami simfoniziral operni orkester; le-te se prepletajo skozi celotno tetralogijo in se, podobno kot v simfoničnem stavku, dopolnjujejo, preobražajo, združujejo, si nasprotujejo itd. Simfonizacija glasbenega tkiva je tako ključno prispevala k samostojnejši vlogi orkestra ter podrobnejši dodelanosti, elastičnosti in polnosti posamičnih orkestrskih skupin. Takšna preobrazba glasbenega tkiva opernega dela je koreninila v Beethovnovem monumentalnem simfoničnem slogu – izhodišču Wagnerjeve glasbene poetike.

Čeprav je bila Wagnerjeva glasba zasnovana za glasbeno gledališče, so instrumentalni odlomki njegovih oper in glasbenih dram postali standardni del simfoničnega repertoarja. Že Wagner sam je kot odličen dirigent izvajal orkestrske dele *Prstana* koncertno. V preteklosti je bilo tudi nekaj poskusov prirejanja posamičnih odlomkov skladateljevih glasbenogledaliških del za simfonični orkester.

Prstan brez besed je simfonična sinteza tetralogije, ki jo je leta 1987 pripravil ameriški dirigent in predan wagnerijanec **Lorin Maazel**. Po Maazelovem pripovedovanju se je ta ideja rojevala skoraj trideset let. Med dirigentskim delom na festivalu v Bayreuthu leta 1960 se je pogovarjal z Wagnerjevim vnukom Wielandom Wagnerjem, ki mu je omenil, da je orkestrska glasba njegovega dedka tvorila podzavestno »besedilo za (dejanski) besedilom« skladateljevih glasbenih dram. Ko je pozneje Maazel pripravljaj produkcijo celotnega *Prstana* v Zahodnem Berlinu, je spoznal, da je orkestrska partitura z vsemi lajtmotivi kodirana različica celotnega cikla in njegove zgodbe.

Pri pripravi simfonične sinteze *Prstana* si je postavil kar nekaj smernic, ki jim je sledil, in sicer: da bo ta potekala neprekinjeno in kronološko, pri čemer jo bo začel prvi akord *Renskega zlata* in sklenil zadnji akord *Somraka bogov*; da bodo prehodi med posameznimi deli harmonsko in oblikovno utemeljeni; da bo uporabil večino glasbe, ki je bila prvotno napisana samo za orkester (brez glasu), ob tem pa dodal tiste vokalne dele, ki so bistveni zanjo, vendar le tam, kjer je melodija bodisi podvojena z orkestrskim inštrumentom bodisi jo je z inštrumentom mogoče reproducirati. Zadnja smernica je bila, da mora biti vsaka nota Wagnerjeva.

Maazel je iz vseh štirih glasbenih dram (*Rensko zlato*, *Valkira*, *Siegfried* in *Somrak bogov*) prevzel izbrane dele in jih povezal v skoraj petinsedemdeset minut trajajočo simfonično sintezo.

Katarina B. Hočevar

Foto: Mario Sinastaj

David Niemann

Nemški dirigent **David Niemann** se uveljavlja kot eden najobetavnejših dirigentov svoje generacije. Sprva je študiral violino, a se je leta 2007 povsem posvetil študiju dirigiranja pri Davidu de Villiersu na Univerzi za umetnost Folkwang v domačem Essnu. Študij je nadaljeval pri Leifu Segerstamu na Sibeliusovi akademiji v Helsinkih, nato še pri Edu Spanjaardu in Jacu van Steenu na prestižnem mojstrskem tečaju Dutch National Masters v organizaciji Amsterdamskega in Kraljevega konservatorija iz Haaga.

Mojstrsko diplomo iz dirigiranja je pridobil na Visoki šoli za glasbo in gledališče v Hamburgu.

Leta 2013 je v pariški Komični operi asistiral Emmanuelu Krivinu pri uprizoritvi Schumannovega *Manfreda*. Med letoma 2015 in 2018 je bil asistent dirigenta v Narodni operi iz Montpelliera, kjer je sodeloval z Michaelom Schønwandtom.

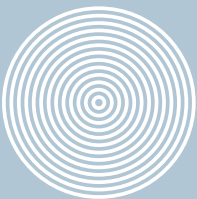
Do sedaj je nastopil še z Nemškim simfoničnim orkestrom iz Berlina, Simfoničnim orkestrom Vallès, Katarskim filharmoničnim orkestrom, Nacionalnim orkestrom Capitole iz Toulousa, Nacionalno opero Lorene, Filharmoničnim orkestrom mesta Turku, Nacionalnim orkestrom iz Lilla, Radijskim simfoničnim orkestrom iz Stuttgarta, Dansko nacionalno opero, Nizozemskim filharmoničnim orkestrom, Hamburškimi simfoniki itn.

Redno gostuje v Narodni operi iz Montpelliera, kjer je poustvaril nekaj odmevnih uprizoritev, med njimi Schumannovega *Manfreda*, Ravelovo opero *Otrok in uroki* (*L'Enfant et les sortilèges*) in Debussyjev balet za otroke *Škatla z igračami* (*La Boîte à joujoux*).

Med angažmaji letošnje sezone velja omeniti sodelovanje s Simfoničnim orkestrom iz Helsingboga, Filharmoničnim orkestrom iz Luksemburga, ansamblom Ensemble Modern in Simfoničnim orkestrom Južne Jutlandije. Kot asistent dirigenta je bil angažiran še v Nizozemski državni operi in Operi iz Malmöja.

Leta 2015 je prejel drugo nagrado na mednarodnem dirigentskem tekmovanju Malko pod okriljem Danskega nacionalnega simfoničnega orkestra.

slovenska
filharmonija

Helmut Lachenmann, foto: imago

SODOBNE
ORKESTRSKE
SKLADBE

SOS 4

Same melodije

13. april 2022 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

**Orkester
Slovenske filharmonije**

Ilan Volkov dirigent

Spored

Vito Žuraj: Api-danza macabra*

Carola Bauckholt: V očesu zvoka*

Helmut Lachenmann: Moje melodije*

* Prvič v Sloveniji

Spremljevalna dogodka

Sobota, 9. april 2022, ob 11.00

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

SIM 4 | Sobotna izobraževalna matineja s predstavitvijo
Helmuta Lachenmanna in njegove glasbe

Sreda, 13. april 2022

Klub Lili Novy, Cankarjev dom

po koncertu druženje občinstva s skladatelji in nastopajočimi

Nakup vstopnic

Cankarjev dom, Informacijsko središče

T +386 1 24 17 299 / 300, **F** +386 1 24 17 322

E vstopnice@cd-cc.si, tickets@cd-cc.si

W www.cd-cc.si

www.filharmonija.si

ARS

Nova zgoščenka

Zborovske skladbe častnega člana
Slovenske filharmonije

Lojze Lebič • Vem, da je zopet pomlad

Zbor Slovenske filharmonije

Jerica Bukovec dirigentka

Nakup zgoščenke

blagajna Slovenske filharmonije
Kongresni trg 10, 1000 Ljubljana

vsak delavnik od 11. do 13. in od 15. do 17. ure
ter uro pred koncertom

Cena: 15 EUR

slovenska
filharmonija

Zbor Slovenske filharmonije z veseljem predstavlja novo zgoščenko skladatelja, akademika Lojzeta Lebiča, častnega člana Slovenske filharmonije. Zgoščenska z naslovom *Vem, da je zopet pomlad* je zrasla iz projekta izbranih zborovskih del Lojzeta Lebiča, ki jih je Zbor Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigentke Jerice Bukovec izvedel že novembra 2019 v Kopru in na Prevaljah ter pozneje na svečanem koncertu v Dvorani Marjana Kozine 16. januarja 2020, ko je Slovenska filharmonija Lojzetu Lebiču podelila častno članstvo. Izbor del je predlagal skladatelj, pričujoča izdaja pa naj bo naša zahvala za njegov izjemni doprinos k slovenski zborovski glasbi. Kot pravi sam, mu je bilo sodelovanje z Zborom Slovenske filharmonije in dirigentko Jerico Bukovec v veselje, radost in čast, vsem nam pa naj glasba z nove zgoščenske oplemeniti trenutke v pričakovanju pomladi.

Gregor Klančič

umetniški vodja Zbora Slovenske filharmonije

Slovenska filharmonija – *Academia philharmonicorum*

@slofilharmonija

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na

info@filharmonija.si.

Koncertni list Slovenske filharmonije
Filharmonični klasični koncerti – FKK 4

Izdala: Slovenska filharmonija

Direktor in umetniški vodja OSF: Matej Šarc

Umetniški vodja ZSF: Gregor Klančič

Avtorica spremne besede: Katarina Bogunović Hočevnar

Jezikovni pregled: Ana Kodelja

Oblikovanje: Sliced

Prelom: Vlado Trifkovič

Fotografija na naslovnici: Mario Sinastaj

Ljubljana, marec 2022

Redakcija koncertnega lista je bila končana 28. marca 2022.

ISSN 2350-5117

V sodelovanju s programom ARS – 3. programom Radia Slovenija.

Medijski pokrovitelj:

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
F +386 1 2410 900
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je Vlada Republike Slovenije.
Dejavnost Slovenske filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.